

BTYK'nın 9. Toplantısı TÜBİTAK - BİLTEN'de yapıldı 6. ÇP Eşgüdüm Kurulu oluşturulacak

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK) dokuzuncu toplantısını 6 Şubat 2003 günü Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ertuğrul Yalçınbayır'ın baş-

kanlığında yaptı. ODTÜ yerleşkesi içinde bulunan TÜBİTAK - Bilgi Teknolojileri ve Elektronik Araştırma Enstitüsü'nde gerçekleştirilen toplantıya kurul

üyeleri bakanlar, MGK Genel Sekreteri, başbakanlık müsteşarı ve bazı bakanlık müsteşarları, rektörler ve ilgili kurum üst düzey yöneticileri katıldılar. Toplantıda 6. Çerçeve Programı konusunda bir Eşgüdüm Kurulu oluşturulması yönünde temennide bulunuldu.

Ayrıntılı haber 2. Sayfada

Vizyon 2023 yaygınlaştırma çalışmaları

TÜBİTAK koordinasyonunda toplam 65 kurum ve örgütün katılımıyla sürdürülen "Vizyon 2023 Projesi" çerçevesinde İnşaat ve Altyapı Paneli'nin vizyon yaygınlaştırma toplantısı 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in başkanlığında 20 Şubat 2003 günü yapıldı.

Ayrıntılı haber 3. Sayfada

BTYK'nın 9. Toplantısı

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK) dokuzuncu toplantısını 6 Şubat 2003 günü Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ertuğrul Yalçınbayır'ın başkanlığında yaptı. ODTÜ yerleşkesi içinde bulunan TÜBİTAK - Bilgi Teknolojileri ve Elektronik Araştırma Enstitüsü'nde gerçekleştirilen toplantıya kurul üyesi bakanlar, Devlet Bakanı Kürşat Tüzmen, Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Milli Eğitim Bakanı Erkan Mumcu, Sağlık Bakanı Recep Akdağ, Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, Tarım Bakanı Sami Güçlü, Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun, Başbakanlık Müsteşarı Fikret Üçcan, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Tuncer Kılınc ile bazı bakanlık müsteşarları, rektörler ve ilgili kurum üst düzey yöneticileri katıldılar.

Toplantının basına açık bölümünde yaptığı konuşmada, Kurul'un Başbakan Abdullah Gül'ün başkanlığında toplanmasının planlandığını, ancak çok önemli işleri nedeniyle Gül'ün katılmadığını belirten Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ertuğrul Yalçınbayır kendisine toplantıya başkanlık etme görevi verildiğini kaydetti.

Yalçınbayır, dünyanın çok geniş bir değişim yaşadığını, gelişen bilim ve teknolojinin insan hayatına yeni boyutlar getirdiğini, siyasi ve toplumsal kurumları yeniden şekillendirdiğini vurguladı. Bu sürecin doğal sonucu olarak sürdürülebilir uluslararası rekabet gücünün, ülkelerin refah düzeylerini belirleyen en önemli unsur haline geldiğini ifade eden Yalçınbayır, şöyle devam etti:

"Bu değişikliklere ayak uyduramayanların sürdürülebilir bir kalkınma ve toplumsal refah yaratması ve yakalaması artık mümkün görülmemektedir. Global rekabet koşullarında söz sahibi olmak isteyen ülkeler için bilim ve teknoloji alanında yetkinleşmek stratejik önem kazanmıştır. Ülkemiz genç ve dinamik nüfusa, zengin kaynaklarına, yetişmiş insan gücünü rağmen bugün uluslararası piyasalarda rekabet üstünlüğü sağlayacak üretim kalite ve kapasitesine ulaşabilmiş de-

ğildir. Marka ve markalarını yaratabilmiş değildir. Uluslararası piyasalarda söz sahibi olmanın yolu ürettiğiniz mal ve hizmetlerde daha fazla katma değer oluşturmak, yenilikçi mal ve hizmetler üretmektir."

Türkiye için bilimsel araştırma geliştirmenin (Ar-Ge) önemini daha önceki dokümanlarda ortaya konulduğunu anlatan Yalçınbayır, Türkiye'nin dünya bilimsel yayınlar sıralamasında 22. sıraya yükselmesi, milli gelirden Ar-Ge'ye ayrılan payın binde 3'ten binde 6'ya yükselmesi ve sanayi kuruluşlarındaki Ar-Ge harcamalarının artmasının önemli, ancak yeterli olmadığını belirtti. Yalçınbayır, "Avrupa, milli gelirden Ar-Ge'ye ayırdığı payı 1.9'dan Lizbon Toplantısı ile yüzde 3'e çıkarma hedefini ortaya koymuştur. Ekonomik ve sosyal gelişmeler için siyasal kriterlerin yanı sıra bu kriterleri ulaşma zarureti de ortadadır" diye konuştu.

BTYK kararı doğrultusunda Türkiye AB'nin 6. Çerçeve Programı'na katılma kararı aldığını anımsatan Yalçınbayır, bu programda Türkiye'nin Ar-Ge ve inovasyon yeteneklerini diğer ülkelerle işbirliği içinde geliştirmeyi hedeflediğini ifade etti. Yalçınbayır, Cumhuriyet'in 100. yılına ilişkin bilim ve teknoloji politikalarının belirlenmesini öngören Vizyon 2023 Projesi'nin stratejik bir önem taşıdığını da vurguladı.

AB'nin bilgi toplumunun yakalanması için Avrupa'yı dünyanın en dinamik ve rekabet gücü en yüksek, bilgiye dayalı ekonomisine dönüştürmeyi hedefleyen e-Avrupa Projesi başlattığını, bunun aday ülkeleri de kapsayan

e-Avrupa (artı) projesine dönüştürdüğüünü anımsatan Yalçınbayır, Türkiye'nin de katıldığı bu projede çok daha yoğun ve etkin şekilde yer alması gerektiğini kaydetti. Yalçınbayır, "Elektronik devleti (e-devlet) gerçekleştirmek insanımızın huzur ve refahı, hizmetlere kolay erişebilmesi açısından çok önemlidir" dedi.

Hükümet üyelerinin TBMM'deki toplantılar nedeniyle ayrılmasından sonra, toplantıya Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ertuğrul Yalçınbayır'ın talimatı doğrultusunda, TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Namık Kemal Pak'ın başkanlığında devam edildi. Bu bölümde, Avrupa Birliği 6. Çerçeve Programı'ndan etkin biçimde yararlanabilmek için bir "Altıncı Çerçeve Programı Eşgüdüm Kurulu" oluşturulması konusunun görüşülmesi tamamlandı. Toplantıda ayrıca, ulusal gelirden ayrılan Ar-Ge payının artırılması ve bu kaynakların etkin olarak kullanılması konuları görüşüldü. Bu bağlamda, Ar-Ge çalışmalarına yeterli kaynak sağlanabilmesi için daha önce BTYK'da alınan "kamu alımlarından yüzde 1 pay ayrılmasının sağlanması" kararı ile ihale yasasında üniversitelerin Ar-Ge harcamalarına kolaylık getirecek düzenlemeler yapılmasının, yasanın revizyon çalışmalarını sırasında dikkate alınması yönünde temenniler dile getirildi. BTYK'nın gündemindeki konuları daha ayrıntılı biçimde görüşülebilmek amacıyla, uygun olacağı bir zamanda onuncu toplantısını yaparak, üzerinde mutabakat sağlanan önerileri karar haline dönüştürmesi bekleniyor.

Vizyon 2023 Projesinde yaygınlaştırma çalışmaları

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu-TÜBİTAK koordinasyonunda toplam 65 kurum ve örgütün katılımıyla sürdürülen "Vizyon 2023 Projesi" çerçevesinde İnşaat ve Altyapı panelinin vizyon yaygınlaştırma toplantısı 9.Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in başkanlığında 20 Şubat 2003 günü yapıldı.

TÜBİTAK'ın ODTÜ yerleşkesindeki BİLTEN binasında yapılan toplantının açılışında panel başkanı Sezer Ergin'in kısa "hoşgeldiniz" hitabından sonra TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Namık Kemal Pak bir sunuş konuşması yaptı. Daha sonra toplantıyı yöneten 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel 45 dakika süren konuşmasında Türkiye'nin 2023 yılında gelir düzeyi, kalkınmışlık ve nüfus gibi açılardan hangi noktaya ulaşacağını 8'inci 5 Yıllık Kalkınma Planı'nda öngörüldüğünü, yüzde 7 kalkınma hızıyla ekonomik olarak dünyanın ilk 10 ülkesi arasında olacağını tahmin edildiğini belirtti.

Ülkelerin ekonomik ve siyasi istikrarı birlikte sağlanmasıyla hedeflerine ulaşabileceğini vurgulayan Demirel, ülkelerin hangi hedeflere ulaşacağını ilgili kurumlarının rakamlarla ortaya koydu-

ğunu, Vizyon 2023 Projesi ile bu hesapların ötesinde, Türkiye'nin teknolojiyi bilinçli kullanan, üreten ve bunu toplumsal faydaya dönüştüren bir ülke olarak nereye ulaşması gerektiğinin belirlenmesinin amaçlandığını kaydetti.

Ülkenin önceliklerinin iyi saptanması gereğine dikkati çeken Demirel, artan nüfus baskısı ve değişen hayat standartlarının ortaya koyduğu taleplerin iletişim, ulaşım devrimleri, küresel rekabet, yeni teknolojilerin bulunmasının bütün toplumları zorladığını ifade etti.

Demirel, Türkiye'nin sanayileşmeyi tamamlayarak bilgi toplumunu mutlaka yakalaması gerektiğini, bunun makro hedef olarak ortaya konulduğunu, tarımdan geçimini sağlayan yüzde 44'lük nüfusun yüzde 10'un, nüfus artışının da yüzde 1'in altına inmesi gerektiğini kaydetti.

Şehirlerde yaşayan nüfusun da temiz ve yaşanabilir bir ortama kavuşturulmasının gerektiğini, gelecek 20 yılda şehirleşmenin önemini artacağını belirten Demirel, şöyle devam etti:

"Önümüzdeki 20 yılda Türkiye AB'nin üyesi olarak AB standartlarına yaklaşmış bir ülke olacaktır. Bunun boyutlarını vermek mümkündür. Türkiye teknoloji üreten ve teknoloji ihraç eden bir ülke

olmak mecburiyetindedir. Dünyada kalkınmışlıkta ilk 10, teknoloji üretiminde ilk 20'nin içine mutlaka girmelidir. Türkiye, sanayileşmesini tamamlamış, ulusal savunma sanayisini geliştirmiş bir ülke olacaktır."

Demirel, Türkiye'nin 2023 hedefine ulaşabilmesi için biyoteknoloji, nükleer enerji, uzay bilimi teknolojileri alanında da mutlaka mesafe katetmesi, eğitim, kültür, sanat, bilim ve teknolojiye çağdaş standartlara ulaşması gerektiğini ifade etti. Demirel, Cumhuriyet'in 100. yılında Türkiye'nin otoyollarını tamamlaması, ucuz enerji ihtiyacını karşılayabilen, diğer enerji kaynaklarının yanı sıra güneş enerjisinden iyi şekilde faydalanabilen bir noktada olması gerektiğini vurguladı. Demirel, yeryüzünde hayatın korunmasının tek çaresinin bilim ve teknolojiye sarılmaktan geçtiğini sözlerine ekledi.

Gökbilimcilerimizin Uluslararası Başarısı

TUG'dan Kuğu Takımyıldızı gözlemi...

TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi'nde yapılan Cygnus (Kuğu) Takımyıldızı gözlemi Uluslararası Gökbilim Birliği'nin (International Astronomical Union-IAU) telgrafıyla tüm dünyaya duyuruldu. Bu aynı zamanda, Ulusal Gözlemevi'nden çıkan ilk telgraf olma özelliğini taşıyor.

ODTÜ Yüksek Enerji Astrofiziği Çalışma Grubu Üyesi Doç. Dr. Şölen Balman başkanlığındaki araştırma grubu tarafından yapılan gözlemlerde, takımyıldızda 2001 yılında patlayan V2275 Cyg novasına ilişkin yeni veriler elde edildi. Nova, TÜBİTAK

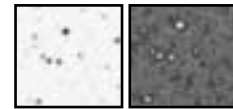
Ulusal Gözlemevinin 1,5 metrelik Rus-Türk ortak teleskobuyla gözlemlendi.

Gözlemler sonucunda novanın ikili yıldız sisteminden oluştuğu belirlendi. Doç. Dr. Balman "Gözlemler bu novadan gelen ışık akışında büyük değişimler gösteriyordu. Böylece, sistemdeki bir yıldızın diğerini örttüğü anlaşıldı. Bu örtme nova sistemlerinde çok ender görülen bir durum" dedi. Gözlemlerde, yıldızların birbirinin çevresindeki dönüş süresinin yaklaşık bir gün olduğu da saptandı. Henüz kaynağı belirlenemeyen ve nadiren gerçekleşen gama ışın patlamalarının gözlenmesi gökbilim için oldukça önemli.

1997 yılında Hasan Ak tarafından T40 teleskobuyla keşfedilen ve TUG'da yapılan ilk keşif olarak tarihe geçen Arabacı takımyıldızındaki çift yıldızın ardından gelen bu başarı, Türkiye'de gökbilim adına sevindirici gelişmelerin olduğunun güzel örneklerinden biri.

Patlamanın
R Süzgecinde
900 saniyelik
Görüntüsü

Bölgenin
Patlamadan Önceki
Zamanlarda Alınmış
İki Görüntüsü

13 Ağustos 2002,
20:30 UT yöresinde
merkezlenmiş,
9 adet 180 saniyelik
görüntünün
birleştirilmesiyle
elde edilen
27 dakikalık görüntü

Web'de animasyonlu bilgi paketleri

Bilim artık daha "canlı"!

TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, görüntülü ve animasyonlu bilgi paketlerini web sayfasında öğrencilerin, öğretmenlerin ve tüm aydınların yararlanmasına açtı.

Bilim ve Teknik Araştırma Grubu elemanlarınca özenle hazırlanan bilgi paketlerinin ilki, kalıtım şifresi konusunda ve "Gen Mucizesi" adını taşıyor. İnsanların neden birbirlerinden farklı olduğunu ve bu farklılığa neden olan kalıtım şifresinin temel öğelerini, bunların hücrelerdeki faaliyetini ve etkileşimini kolay anlaşılır kısa metinlerle veren paket, her sayfada anlatılan bilgileri iki boyutlu, üç boyutlu animasyonlarla ve kısa

videolarla da destekleyerek konuların kavranmasını kolaylaştırıyor.

Çağdaş bir yayıncılığın ve bilim yayma misyonunun çoklu araçlar gerektirdiği düşüncesinden hareketle başlatılan girişimin, bilgileri ezberleyerek değil, görerek, anlayarak özümseyen öğrencilerin yetişmesine katkıda bulunması amaçlanıyor. TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi'nin www.biltek.tubitak.gov.tr adresinde bulunan web sayfasına konulan bilgi paketine herkes kolaylıkla ulaşabiliyor.

Yeni animasyonlu bilgi paketlerinin hazırlıkları sürüyor. Önümüzdeki haftalarda klonlama konusundaki bir paket, daha sonra da yeryüzünün yapısını, karaların okyanusların özellikleri, levhalar halinde parçalanmış olan yer kabuğunun dinamikleri ve bunlar sonucu oluşan deprem, yarıdağ faaliyetleri, volkanik adaların ve sıradagların oluşumu gibi süreçler animasyonlu bilgi paketleri listesine katılacak.

Bilim ve Teknik Dergisi Konferansları

Dünya dışında yaşam var mı?

Dünya dışında yaşam var mı? Çanak-kale Onsekiz Mart Üniversitesi'nden gökbilimci Prof. Dr. Mehmet Emin Özel'e sorarsanız, evet!..

Birkaç yüz milyon yıldız içeren gökadamız Samanyolu'nda, tutucu bir tahminle bile 50.000 kadar akıllı uygarlık bulunmalı. Ancak yıldızlar, ve dolayısıyla üzerinde yaşam barındırabilecek gezegenler arasındaki uzaklıklar öylesine büyük ki, bilimkurgu fantezilerinde ya da UFO tüccarlarının söylemlerinde olduğu gibi hergün uzaylılarla karşılaşmamız olanaksız. Dolayısıyla, en azından görünür gelecekte Dünya dışı yaşamla karşılaşacaksa, bu, Dünyamızdan, Mars'a ve bazı aylara gidecek kaşiflerimiz ve onların olası torunları olacak. Yine de bu, uzak Dünya dışı uygarlıklardan bir "merhaba" sinyali almayacağımız anlamına gelmiyor ve Prof. Özel, bu sinyali arayan SETİ Enstitüsü'nün verdiği bir

programı kullanarak araştırmaya yardımcı olmaya çalışıyor.

Pek çok Bilim ve Teknik okuru, bu ve akıllarını kurcalayan daha pek çok konuyla ilgili soruyu 21 Şubat günü Prof. Özel'e sorup yetkin bir kişinin ağzından doyurucu cevaplar alma olanağını buldular.

Konferansların sıklığı okur istekleri doğrultusunda artmış bulunuyor. Mart ayında Bilim ve Teknik okurlarıyla aydın kamuoyu, bilimin ve Türkiye'nin gündemindeki üç önemli konunun uzman akademisyen ve yöneticilerce sunumunu dinlemek fırsatı bulacaklar. 7 Mart günü Galatasaray Üniversitesi'nden Prof. Dr. İlber Ortaylı, "Osmanlı'da Sosyal Bilim"

adlı bir sunum yapacak. 14 Mart günü Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nden Prof. Dr. Filiz Hıncal, kimyasal ve biyolojik silahlar konusunda dinleyicileri aydınlatacak. 21 Mart günündeki konferansıya TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Namık Kemal Pak verecek. Prof. Pak, Cumhuriyetimizin 80 yıllık bilimsel atıklarımızın bir değerlendirmesini yapacak ve 100. yılında ulusumuzu en gelişmiş ülkeler arasına yükseltmek için yapılan çalışmaların perspektifini sunacak.

Her üç konferans da saat 18:00'de TÜBİTAK Başkanlık Binası Feza Gürsey salonunda yapılacak. Konferanslara giriş serbest.

Adres: Tunus Cad. No:80, Kavaklıdere, ANKARA